

האיגוד הישראלי למיילדות וגינקולוגיה
Israel Society of Obstetrics and Gynecology

הנחיות בדבר בדיקות האולטרה-סאונד בעת משבר הפנדמיה לנגיף ה- COVID-19

גירסה מספר 1: 29/3/2020

מטרות:

1. צמצום החשיפה בין נבדקות לבין צוות הבודק (רופאים / רופאות / טכנאיות).
2. המשך מעקב בטוח אחר נשים בהיריון בכדי למנוע סיבוכים לאם ולעובר.
3. מתן טיפול בטוח לנשים הנזקקות למעקב רפואי דחוף.

הפנדמיה עקב Covid-19 הינה בעיה רפואית כלל עולמית. הנתונים כעת (עם אפשרות של שינוי בעת חשיפה למספרים גדולים יותר) מצביעים כי נשים בהיריון אינן בסיכון מוגבר ביחס לבנות גילן וכי אין מידע מבוסס דיו לגבי העברה ורטיקלית של הנגיף לעובר. נתונים אלו לוקים במיוחד בחוסר מידע לגבי חשיפה בטרימסטר הראשון.

(ראה הנחיות הועד לרפואת אם עובר, הדבקת COVID 19 בהיריון, גרסה 2, 27/3/2020)

החשיפה של הצוות הרפואי לכלל הנשים ומלוויהן מעלה גם היא דאגה בדבר הסיכון להיחשף לנגיף והתחלואה הנלווית.

אי לכך, המלצות הפעולה של האיגוד הישראלי למיילדות וגינקולוגיה והחברה הישראלית לאולטרה-סאונד נוסחו בכדי להמשיך ולדאוג לבטיחות המטופלות והמטפלים מבלי לסכן מצבים רפואיים קיימים או עתידיים.

עדכונים לגבי נגיף הקורונה מתקבלים על בסיס יומי ממשד הבריאות והר"י, ויש לעקוב אחר השינויים העדכניים בהנחיות. יש לידע את המטופלות והצוות הרפואי שהמידע המובא במסמך זה נכון לעת הזאת ועשוי להשתנות בעתיד בהתאם להנחיות משרד הבריאות.

ככלל, המגמה היא לבצע את הבדיקות ההכרחיות בצורה מיטבית, בהתאם לשינויים בהתארגנות הצוותים הרפואיים (בבתי החולים והמרפאות) והמצב האנדמי בארץ. כיון שמדובר במגע גוף צמוד לתקופה ארוכה מ-15 דקות ובחדר שאינו מאוורר, יש לשמור בקפדנות על כללי הזהירות בעת כל בדיקה.

מיגון הצוות יהיה על פי נהלי האיגוד הישראלי למיילדות וגינקולוגיה והנחיות משרד הבריאות.

- טרם הבדיקה מומלץ כי הנבדקת תענה על שאלון האיגוד הישראלי למיילדות וגינקולוגיה לצורך קביעת דרגת הסיכון לקיום הדבקה covid-19.
- על הנבדקת להיות עם מסכה בזמן הבדיקה.
- יש להקפיד על נוהל שטיפת/חיטוי ידיים בין בדיקות.
- יש לבצע חיטוי מתמרים, מכשיר ומיטה ע"י חומרים ייעודיים (פירוט בהמשך) בין בדיקות מומלץ כי רק הנבדקת תכנס לחדר, ללא אדם נלווה לבדיקה. לבקשת הנבדקת אפשר לצרף לבדיקה איש צוות נוסף.

בדיקות שגרה בהריון

- מרבית בדיקות האולטרה-סאונד בהריון הינן מתוזמנות במרווח שבועות מוגבל ולכן מומלץ לבצע את הבדיקות הנכללות בחוזר מנהל הרפואה 4/2013.

בדיקות בהריון בסיכון למומים מולדים/תסמונות גנטיות

- על היחידות השונות להיערך לשם מתן מענה לנשים עם חשד לבעיה בעובר – גם בעתות קשות, יש לבצע את מגוון הבדיקות לשלילת מומים עקב בעיה שעולה בקהילה, לשם ויודא המום או שלילתו ומתן מענה רפואי מתאים. עם זאת, על ראשי היחידות/מכונים להתייחס ביתר חשיבות ל-Triage המקרים מבחינת עדיפות.
- במידה ונצפה מום עוברי המחייב מעקב יש לנסות ולדלל את המעקב ככל שניתן, ללא סיכון היולדת או עובריה.
- לא ניתן לתת הנחיות פרטניות לכל מקרה אולם בקביעת מועדי המעקב יש להתחשב ב-
 - צורך רפואי במעקב - האם שינוי הממצא ישנה את מהלך ההריון מבחינת אשפוז/טיפול או הפסקת ההריון.
 - מיקום המעקב - ניתן לחלק את המעקב בין בית החולים או מרכזי מומחים למרפאות קהילתיות (למשל מעקב אחר כמות מים/פרופיל ביופיזיקאלי וכו').
 - קבלת החלטות נוספות בהקשר לבדיקות אחרות (כגון דיקור מי שפיר) או דימות נוסף (MRI) וכו'.
 - במקרים בהם הדבר אפשרי, ניתן לתת יעוץ דרך רפואה מקוונת תוך הקפדה על תיעוד השיחה (למשל יעוצים בנושאי הדבקה ב-CMV, יעוצים נירולוגים וכו').
 - מבלי לפגוע באיכות הטיפול רצוי לצמצם ככל האפשר את מספר הבדיקות, במיוחד בהריון בסיכון רגיל ובטרימסטר השלישי.

- במקרים בהם קיים ספק לגבי ממצאים הדורשים מעקב, מומלץ להתייעץ עם עמיתים נוספים לגבי נחיצות בדיקות המעקב ותדירותם, כדי להימנע מעומס בדיקות למטופלת ולמערכת כאחד.
- ככלל, לא ידחו יעוצים/פעולות בהם דיחוי עלול לגרום לתמותה עוברית שניתן למנעה, ובכלל זה מצבים כגון - הידרופס עוברי, IUGR קשה עם הפרעות בזרימה, סיבוכי תאומים מונוכוריאליים כמו TTTS ומקרים אחרים הזקוקים לטיפול רפואי דחוף.

- **דיקור מי שפיר** - יש לציין כי אין נתונים לגבי דיקור מי שפיר ביולדת עם חשד ל-COVID-19. בשלב זה, בבדיקת כלל הנשים, אין צורך לבצע פעולות נוספות למעט מיגון שיתבצע על פי הנחיות משרד הבריאות והאיגוד הישראלי למיילדות וגינקולוגיה. היות ואין מידע לגבי דיקור מי שפיר בנשים חשודות/ מאומתות עם הנגיף מומלץ לבצע דיון רב תחומי כל מקרה ולשקול את הצורך בדיקור. ככלל, מומלץ לדחות את הדיקור במידה וניתן, עד להחלמת המטופלת. במצבים המתאימים ניתן לשקול NIPS כפתרון ביניים.

בדיקות אולטרה-סאונד גינקולוגי

- **בדיקות דחופות בחשד לשיזור שחלתי, הריון חוץ רחמי וכו' יתבצעו כסדרם.**
- **יש לתת עדיפות לבריור ממצאים בעלי חשד לממאירות על פי שיקול דעתו של הרופא המפנה.**
- **לאחר שיקול דעת מתאים, ניתן לדחות בדיקות במסגרת הרפואה האלקטיבית, כגון אולטרה-סאונד גינקולוגי לבריור פתולוגיה של רצפת האגן, אנדומטריוזיס וכו'.**

בדיקות דימות לשם מעקב אחר טיפולי פרייון

בעקבות ההחלטה מה-17/3/2020 להפסיק את טיפולי הפרייון יש לבצע מעקב רק אחר טיפולים שהחלו טרם תאריך זה או טיפולים שהוחרגו כגון שימור פוריות וכו'.

ניקוי המתמרים והציוד

הנחת היסוד:

- הווירוס עמיד על פני משטחים כדוגמת מכשיר האולטרסאונד למשך 96-48 שעות.
- מנגד, הווירוס בר סילוק ע"י מרבית הדטרגנטים בשל היותו וירוס מעטפת, בעל שכבה בי ליפידית, ולכן פעולות ניקוי פשוטות ינקו את המשטחים והמכשיר.

רמת החיטוי:

תבוצע על פי הנחיות משרד הבריאות המקובלות:

- **LLD - Low Level disinfection** או **ILD - Intermediate level disinfection** יבוצע ע"י מטליות ייעודיות המכילים אמוניום רבעוני, או תכשירים אחרים העומדים בהנחיות משרד הבריאות לניקוי הווירוס ממשטחים – כדוגמת מקלדת, כבלים ומשטחים במכשיר ומשטחים אחרים הבאים במגע עם המטופלות.
- **HLD - High level disinfection** – יבוצע למתמרים וגינלים. התכשיר קוטל קשת של מחוללים כולל נבגים, פטריות, חיידקים וכולל וירוס הקורונה ו-HPV.
- יש להקפיד על ניקוי המתמר משאריות ג'ל עי מטלית יבשה בטרם החיטוי – השאריות עלולות לפגוע בפעילות תכשירי החיטוי.

בהתאם למסמך הצהרת עמדה של ועדת הבטיחות של ISUOG מתאריך 23-3-2020 או ממליצים על נקיטת אמצעי הזהירות הבאים:

1. בכל בוקר יש לדאוג לניקוי יסודי של חדר הבדיקה כולל מכשיר האולטרסאונד, על חלקיו (כולל מתמרים וכבלים), כולל שולחן הרופא והמחשב/ מקלדת/ עכבר עליו הוא רושם את הדוח.
2. מומלץ להשאיר מינימום מתמרים על מכשיר האולטרסאונד.

ככל בדיקה, יש לדאוג לניקוי (הסרת שאריות הג'ל מן המתמר) וחיטוי המתמרים בתכשיר מתאים ומורשה ע"י יצרניות האולטרסאונד, ולפי המסופק ע"י המוסדות השונים. יש להקפיד על משך החשיפה לחומר, על פי הוראות היצרן, לצורך יעילות מיטבית של פעולת החיטוי. למרות חילוקי הדעות הנמצאים בברור בדבר הבסיס הרפואי לחוזר משרד הבריאות הנוגע לחיטוי מתמרים (חוזר 3/2017) – או ממליצים לפעול על פי הנחיות החוזר עד דיון בנושא זה.

בדיקות לנשים חשודות או חיוביות לנגיף

אין הנחיות פרטניות לגבי סוג הבדיקות בנשים אלו, ואולם יש לפעול לפי פרוטוקול הבדיקות בהיריון כמפורט בהנחיות הועד לרפואת אם עובר, הדבקת COVID-19 בהיריון, גרסה 2, 27/3/2020. יש לבצע את הבדיקה תוך כדי מיגון מלא על פי הנחיות היחידה למניעת זיהומים (מסכה N95 / חלוק/כיסוי מגן עיניים/ כפפות).

מומלץ לבדוק נשים אלו בחדר ייעודי ולאפשר ניקוי וחיטוי החדר והמכשיר לפי הנחיות היחידה למניעת זיהומים בכל מוסד.

חובה עלינו לדאוג לבריאות המטופלות תוך הקפדה על בטיחות המטפלים.